Толепова Гулзат Канибековнаның 8D09102- «Ветеринарлық санитария» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін тағайындалуына ұсынылған «Балық және балық өнімдерінің адамға қауіпсіздігі мен сапасын анықтау мақсатында Қазақстан Республикасының описторхоздан қолайсыз аймақтарында (Ақмола, Павлодар, Солтүстік Қазақстан, Батыс Қазақстан облыстары) табиғи су қоймаларына паразитологиялық мониторинг жүргізу» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысына

Ресми рецензенттің жазбаша пікірі

р/н №	Өлшем шарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	Ғылыми зерттеу жұмыстары мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын ҚР АШМ 2021-2023 жылдарға арналған «Ел аумағында аса қауіпті аурулар бойынша эпизоотикалық сипаттама-ларын зерделеу және олардың тиімділігін арттыру үшін ветеринариялық - санитарлық шараларды әзірлеу» ғылыми - техникалық бағдарлама (№BR10764899-ОТ-23) аясында жүргізілген.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық жұмыстың тақырыбы элеуметтік-экономикалық маңызға ие, себебі зооноздық инвазиялар бойынша Қазақстан Республикасының аумағында эпидемиологиялық салауаттылықты қамтамасыз етеді. Жұмыс нәтижесінде, соңғы 50 жылда алғаш рет мемлекетіміздің описторхоз бойынша қолайсыз аймақтарындағы (Ақмола, Павлодар, Солтүстік Қазақстан, Батыс Қазақстан және

			Қарағанды мен Қостанай облыстары) табиғи су қоймаларына паразитологиялық мониторинг жүргізілді және описторхоз бойынша ғылыми негізделген нұсқаулықтар ұсынылған.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) **жоғары**; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Докторанттың диссертациялық жұмысты өзі жазу деңгейі жоғары. Алдына қойылған міндеттерді толықтай орындап, нақты нәтижелерін көрсете білген.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) **негізделген**; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертация өзектігінің негіздемесі жұмыстың Әдеби шолу бөлімінде төрт бөлімшелерінде жақсы негізделген.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: 1) **айқындайды**; 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.	Диссертациялық жұмыстың мазмұны тақырыбына сай қойылған және алға қойған міндеттерден туындаған
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) **сәйкес келеді**; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.	Ғылыми зерттеудің негізгі мақсаты Қазақстан Республикасының описторхоз бойынша қолайсыз (Ақмола, Павлодар, Солтүстік Қазақстан, Батыс Қазақстан, Қарағанды және Қостанай облыстары) аймақтарының табиғи су қоймаларындағы балық және балық өнімдерінің адамға қауіпсіздігі мен сапасын анықтау мақсатында мониторинг жүргізу. Демек, жұмыстың мақсаты және одан туындайтын міндеттер диссертация тақырыбына сәйкес келеді.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:	Диссертациялық жұмыс жұмыс дәстүрлі төрт бөлімнен тұрады және

		1) **толық байланысқан**; 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ.	олар өз-ара түрде логикалық толық байланысқан.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) **сыни талдау бар**; 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ.	Диссертант өзінің жұмыстарының нәтижелерін басқа зерттеушілердің жұмыстарында жарияланған деректерді салыстыра отырып баға берген. Диссертациялық жұмысты орындау барысында ізденуші пайдаланған әдістер, қорғауға ұсынылған қағидат-тар басқа авторлардың нәтижелерімен салыстырылып талдау жүргізген және сілтемелер жасалған.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) **толығымен жаңа**; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Диссертацияның нәтижелері мен қағидаттары толығымен жаңа. Диссертация жұмысын орындау барысында авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізілімге мәліметтерді енгізу туралы куәлік алынған.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма? 1) **толығымен жаңа**; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Диссертациялық жұмыста атқарылған зерттеулердің нәтижелерінің қорытын-дылары жаңа болып табылады.
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) **толығымен жаңа**; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Описторхоз әлемдегі ең көп таралған аурулардың бірі ретінде аквакультураға айтарлықтай экономикалық зиян келтіреді және үлкен әлеуметтік маңызы бар инвазия. Диссертацияны орындау барысында қабылданған технологиялық шешімдер толығымен жаңа және зерттеулер нәтижелерімен негізделген.

6.	Негізгі корытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде **негізделген**/негізделмеген (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Диссертациялық жұмыстың негізгі қортындылары нәтижелерімен, дәлелдемелермен ғылыми тұрғыда негізделген. Ғылыми – әдістемелік деңгейі жоғары.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) **дәлелденді;** 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) **жоқ**; 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? 1) **ия**; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) **кең** 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) **ия**; 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер: тиісті зерттеу нәтижелерімен дәлелденген, оны жарияланған жұмыстарынан көруге болады. 7.1 Қорғауға шығарылған негізгі ережелер дәлелді 7.2 Қорғауға шығарылған негізгі ережелер тривиалді емес. 7.3 Қорғауға шығарылған негізгі ережелер жаңа болып табылады. 7.4 Қорғауға шығарылған негізгі ережелер қолдану аясы кең. 7.5 Қорғауға шығарылған негізгі ережелер мақалаларда дәлелденген.
8.	Дәйектілік қағидаты.	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе	Зерттеу жұмысында опистορхозды

	Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	әдіснама нақты жазылған: 1) **ия**; 2) жоқ.	анықтауда молекулалық-генетикалық әдістер қолданылған. Қолданылған әдістер түсінікті түрде, нақты жазылған.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) **ия**; 2) жоқ.	Диссертация кажетті стандарттарға сәйкес рәсімделе отырып, жалпы көлемі 117 бетте жазылды, 20 кесте, 26 суретпен безендірілген. Нәтижелері ғылыми зерттеудің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) **ия**; 2) жоқ.	Теориялық қортындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен **расталған**/ ішінара расталған / расталмаған.	Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен растаған.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға **жеткілікті**/жеткіліксіз.	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті.
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: 1) **бар**; 2) жоқ.	Диссертацияның теориялық маңызы жеткілікті деңгейде негізделген.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) **ия**; 2) жоқ.	Ия. Ізденуші жүргізген зерттеулер нәтижелері ауқымды, жұмыстың практикалық маңызы жоғары.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма? 1) **толығымен жаңа**; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	Практикалық ұсыныстар толығымен жаңа.

		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) **жоғары**; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Академиялық жазу сапасы жоғары.
11.	Диссертацияға ескертулер		Диссертацияда кейбір қазақшаға дұрыс аударылмаған терминдер кездеседі. Мысалы: органолептика сөзін сезімдік деп аударыған дұрыс... (56-бет). Кейбір жерлерде грамматикалық қателіктер кездеседі. Бұл көрсетілген техникалық кемшіліктер оңай түзетілетін болғандықтан, жалпы орындалған жұмыстың құндылыған төмендетпейді.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)		Зерттеу жұмысының орындалу нәтижелері бойынша, барлығы 6 ғылыми мақалары ғылыми жұмыстың жоғары деңгейі мен ғылыми өзіндік көзқарасты көрсетіп айқындайды.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		8D09102- «Ветеринариялық санитария» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған Толепова Гулзат Канибековнаның «Балық және балық өнімдерінің адамға қауіпсіздігі мен сапасын анықтау мақсатында Қазақстан Республикасының описторхоздан қолайсыз аймақтарында (Ақмола, Павлодар, Солтүстік Қазақстан, Батыс Қазақстан

AnyScanner

			облыстары) табиғи су қоймаларына паразитологиялық мониторинг жүргізу» атты диссертациялық жұмысы PhD докторлық диссертациясының талаптарына сәйкес келеді деп есептеймін және ұсынамын.

Ресми пецензент: А.С.Паритова
PhD доктор, қауым профессор м.а.

мерзімі «04» желтоқсан 2024 жыл

Қолы расталады, мөрмен

“С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті” коммерциялық емес акционерлік қоғамы
А.С.Паритованың
қолын растаймын:
Ғалым - хатшы